

28.5.2021

Julkinen

Eduskunta
Liikenne- ja viestintävaliokunta

Viite: HE85/2021 vp

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi liikenteen palveluista annetun lain muuttamisesta VR-Yhtymän näkemykset

VR-Yhtymä Oy (jäljempänä VR) kiittää mahdollisuudesta lausua otsikkokentässä mainitussa asiassa ja lausuu siitä seuraavaa:

Ennakkovaraus- ja jonotusjärjestelmä ja VR:n ehdotukset sen kehittämiseksi

VR:n kokemuksen mukaan ennakkovaraus- ja jonotusjärjestelmä nykymuodossaan ei ole käytännössä vähentänyt jonotusta tai sujuvoittanut rajaliikennettä. Tärkein syy liikenteen sujuvoittumiseen on ollut liikenteen vähentyminen. Esimerkiksi vuonna 2008 etenkin uusien henkilöautojen transitokuljetukset romahtivat ja käytännössä hävisivät kokonaan, ja seuraavina vuosina myös konttien transito supistui reilusti. Vuoden 2014 pakotteiden, vastapakotteiden, sekä näiden myötä ruplan kurssin romahduksen jälkeen vienti on supistunut entisestään, etenkin elintarvikkeiden osalta.

Toinen merkittävä parannus, mikä vähensi jonottamista tienreunalla ja siten paransi tieliikenneturvallisuutta, oli Vaalimaan rekkojen parkkialueen valmistuminen ja moottoritien valmistuminen Vaalimaalle saakka. Yllä mainituilla seikoilla (transiton ja viennin supistuminen, sekä parkkipaikka-alueen käyttöönotto) oli paljon suurempi vaikutus rajanylityksen sujuvuuteen kuin ennakkovaraus- ja jonotusjärjestelmän käyttöönotolla.

Ennakkovaraus- ja jonotusjärjestelmää on käytetty suunnittelusta poikkeavalla tavalla. Tietyt kuljetusyhtiöt ovat varanneet vapaita aikoja joka tunnille, vaikka heillä ei ole ollut vielä tietoa, milloin rekat tosiasiallisesti tulisivat lastissa rajalle. Tämän johdosta on usein syntynyt tilanteita, jolloin ilman ennakkovarausta on päässyt ylittämään rajan nopeammin (ns. elävässä jonossa) kuin varaamalla seuraavan vapaan ajan Vaalimaan parkkipaikalta. Tämä on aiheuttanut ylimääräistä odotusta rajanylityksessä, ja siten nostanut sääntöjen mukaan toimineiden kuljetusyhtiöiden kustannuksia sekä vähentänyt kuljetusajan ennustettavuutta.

Käytännössä kokeiluvaiheessa ollut järjestelmä on monessa tapauksessa jäykistänyt prosessia ja tarpeettomasti pidentänyt rajanylitykseen tarvittavaa aikaa.

28.5.2021

Julkinen

Suurin haaste sujuvalle rajanylitykselle on edelleen Venäjän rajan toiminta. Tällä järjestelyllä siihen ei valitettavasti saada muutosta.

VR:n ehdotukset siitä, miten rajanylitystä voidaan parantaa sellaisin keinoina, joihin Suomen valtio pystyy suoraan vaikuttamaan, ovat seuraavat:

- I) Rekkojen parkkipaikkojen rakentaminen myös Nuijamaan ja Imatran rajanylityspaikkojen yhteyteen.
- II) Aito rekkojen ohjaus eri rajanylityspaikoille jo sisämaassa (opastintaulut pääväylillä ennen liikenteen tärkeitä solmukohtia, joissa näkyisi arvio rajanylitysajoista eri rajanylityspaikoilla). Tosin tähän olisi pyrittävä ottamaan huomioon myös Venäjän rajan ylitykseen käytetty aika, jotta pystyisi optimoimaan rajanylitykseen käytettyä kokonaisaikaa tasaamalla liikennevirtoja eri rajanylityspaikkojen välillä. Kuljetusyhtiöllä ja kuljettajalla jäisi silti mahdollisuus valita vapaasti haluttu rajanylityspaikka ja joissakin tapauksissa sen määrittävät jo voimassa olevat lait, säännöt ja normit (esim. tietyt tuotteet saavat ylittää rajan vain Vaalimaan kautta).

Jos ennakkovaraus- ja jonotusjärjestelmä on tarkoitus joka tapauksessa ottaa laajempaan käyttöön, tulisi pelisäännöt uudistaa siten, ettei väärinkäytöksiä enää tapahtuisi. Näitä toimia voisivat olla:

- a) Ajan voi varata vain sellaiselle rekalle, joka on saapunut raja-aseman parkkialueelle (automaattinen tunnistus).
- b) Jos varattua aikaa ei käytä, putoaa automaattisesti "elävään jonoon", eikä uutta aikaa voisi enää samalla reissulla varata.
- c) Toistuvista väärinkäytöksistä voisi saada sanktiota.
 - a. Tämä voi olla haastavaa toteuttaa tietosuojalainsäädännön puitteissa (tiedot poistetaan järjestelmästä, kun rekka poistuu Suomesta).
 - b. Oikein käytettynä järjestelmän on pysyttävä ilmaisena myös tulevaisuudessa.

VR-Yhtymä Oy

Jonna Juslin

johtaja, yhteiskuntasuhteet ja kansainväliset asiat